

det er med en hel anden Situation for Die, at det ærede Medlem optraadte som han gjorde.

Madsmussen: Dette lille Lovforslag, som her er til Behandling i Dag, er jo et Stykke Landlov. Jeg sympathiserer med ette Lovforslag, men kunde dog nok have ønsket, at de ærede Forslagsstillere vare gaaede noget videre, da det, som dette Lovforslag tilsigter, efter min Mening kun er et meget lille Fremskridt. Ikke desto mindre have vi jo nu her hørt af den ærede Indenrigsminister, at selv et saa lille og saa begrændset Forslag som dette, ikke hos ham kan finde Sympathi eller Medvirken til at blive gennemført. Ja, det er jo forøvrigt gaaet saaledes med Alt, hvad der er foreslaaet i de senere Aar fra Demokratiets Side. Selv et nok saa lille Fremskridt kan aldrig finde saadan Tilslutning fra Regjeringens eller Højres Side, at det kan føre til noget Godt. Jeg kunde som sagt have ønsket, at Forslaget var gaaet noget videre, og ligesom det er udtalt her i Dag, kunde ogsaa jeg navnlig have ønsket, at det var ført hen til, at Husmænd kunde blive Selveiere. Vi have jo imidlertid for flere Aar tilbage her i Thinget havt et Lovforslag for, der gik ud paa, at Selveiendom skulde indføres ved Lov, men heller ikke det førte til Noget. Man gjorde ogsaa den Gang gjældende, at Husmændene ikke have den Ret, som Bønderne have, fordi Husmandsjord ikke er Fæstetvang undergivet. Jeg frygter for, at denne Ret, som jeg næsten antager er en i tidligere Tid tilkranet Ret, nemlig til at Fæstetvungen falder bort for Jorde under 1 Tønde Hartkorn, kan blive desto større, jo længere Tid der gaar, thi efterhaanden som Udskytningen gaar for sig, bliver der flere og flere Jorder med mindre Hartkorn, og deraf følger saa, at selv om en Gaard eller et Stykke Jord er Fæstetvang undergivet i Dag, saa vil dog Fæstetvungen falde bort, naar den i Morgen bliver solgt og udstykket i mindre Parceller. Det har altid staaet for mig som Noget, der ikke var Ret, og skjønt jeg har talt med flere Jurister, som sige, at det er rigtigt, strider det desuagtet mod min Følelse, at Jord, som hidtil har været Fæstetvang undergivet, naar den gaar over til at blive udstykket i mindre Parceller, for disses Vedkommende bliver fri for Fæstetvang, saa at Herremanden kan gjøre med den, hvad han vil. Det synes mig ret og rimeligt, at Jord, som inden Udskytningen var Fæstetvang undergivet, vedblivende skal være Fæstetvang undergivet, men dette er, som

sagt, efter den Opfattelse, som nu gjøres gjældende, ikke Tilfældet.

Det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (N. Andersen) ansaa det ikke for at være af megen Betydning, om Husmændene havde Højene i Fæste eller Leie. Jeg anser det imidlertid for at være af megen Betydning; der er stor Forskjel paa at være Fæstehusmand og Leiehusmand. Leiehusmand kan, som vi alle vide, opsiges til Fraflytning, og det kan Godseierne gjøre uden at anføre en eneste Grund for denne Opsigelse, selv om Leierne ikke har forset sig det Mindste. Godseieren kan maasse have visse Grunde til Opsigelse, som han ikke vil sige, politiske eller andre Grunde, men hvor der er Leiekontrakt paa Højene kan dette let føre til, at Leiehusmændene blive Gods-eiernes politiske Slaver, om jeg saa maa sige. Leiehusmændene kunne mange Gange knap faae Lov til at følge deres Overbevisning, men maa rette sig efter Godseierens Mening, naar de skal gjøre deres borgerlige Rettigheder gjældende, for ikke at blive opsagte, Fæsterne kan de ikke saadan strax opsiges, der hersker der dog visse Regler om, hvorved en Fæstehusmand kan forbyrde sit Fæste. Det Unsikkertste var jo, at Højene kunde blive Selveiendom, ligesom Gaardene paa mange Steder er det, men det var maasse nødvendigt, at vi ogsaa i den Retning fik en Lov. Jeg har nogen Kjendskab til et Gods, som ikke fæster mere, men kun leier Højene bort. Nu er de der begyndt at sælge disse Høje til Eiendom, men paa saadanne Vilkaar, at Husmændene vistnok har meget ondt ved at kjøbe. Naar de f. Ex. forlanger mindst 1000 Kroner for 1 Skjeppe Hartkorn, ved jeg næsten ikke, hvorledes vedkommende Husmænd, som i Reglen Intet eier, skulle udrede dem. Det er jo gjerne Tilfældet, at naar de kjøbe et Hus, skal de udbetale en vis Del af Kjøbesummen, og naar en Mand Intet eier til at udbetale med, og Kjøbesummen til Herregaarden er saa stor, at han ikke kan faae noget Laan efter Herregaardens Prioritet, hvorledes skal han saa bære sig ad med at faae Højet til Eiendom? Det bliver ofte umuligt. De smaa Forbedringer, der ere foreslaaede i dette Lovforslag, finder jeg baade billige og retfærdige. Naar en Mand har gjort forskjellige Beføstninger paa et Hus, finder jeg det ikke mer end rimeligt, at han faar nogen Erstatning derfor. Som Forholdene nu ere, hvor han ikke har Ret til Erstatning, sløves naturligvis hans Omhu for Lodden og Bygningerne. Man kan under de Forhold være sikker paa, at en Mand ikke koster Mere paa sin Bygning, eller gjør mere ved sin Lod